

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 9.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.9.1>

УДК 368.021:330.3(477)

Б. І. Пишук,

д. е. н., професор, професор кафедри фінансових технологій та консалтингу,

Львівський національний університет імені Івана Франка

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7930-0791>

СТРАХОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ

B. Pshyk,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Financial

Technologies and Consulting, Lviv National Ivan Franko University

INSURANCE MARKET OF UKRAINE IN WAR CONDITIONS: CURRENT TRENDS AND DEVELOPMENT GUIDELINES

У статті проаналізовано низку показників, які характеризують динаміку та стан розвитку страхової діяльності в Україні, які свідчать про кризовий стан страхового ринку, незважаючи на позитивну динаміку їх зміни та суттєве відставання від аналогічних ринків зарубіжних країн за показниками проникнення та щільності страхування. Виокремлено головні чинники, які стримують його розвиток: незадовільний загальноекономічний стан в країні; слабкий попит на страховий захист з боку населення і бізнесу; низька платоспроможність потенційних споживачів страхових послуг; слабка

довіра до інституту страхування; відсутність гарантійно-компенсаційних механізмів щодо виплат за договорами страхування. Виявлено, що поява нових ризиків в умовах воєнного стану в Україні стимулює адаптацію страховиків до нових умов шляхом розробки і впровадження нових продуктів та підходів до управління ризиками. На основі проведеного аналізу визначено основні орієнтири подальшого розвитку страхового ринку України з огляду на його потреби, соціально-економічну ситуацію та умови воєнного стану;

The article presents an assessment of current trends in the insurance market of Ukraine in wartime conditions, and also identifies the main directions for increasing the efficiency of its functioning.

The article analyzes a number of indicators that characterize the dynamics of the number of insurance companies in Ukraine, the volume of their assets and capital, insurance premiums and insurance payments, and the formation of insurance reserves. It is determined that the insurance market of Ukraine is in a state of crisis, despite the positive dynamics of the main indicators of its functioning and a significant lag behind similar markets of foreign countries in terms of penetration and insurance density. Changes in the structure and competitive environment of the domestic insurance market are identified. The main factors that hinder its development are identified: unsatisfactory general economic situation in the country; weak demand for insurance protection from the population and business; low solvency of potential consumers of insurance services; weak trust in the insurance institution; lack of guarantee and compensation mechanisms for payments under insurance contracts. It was found that the emergence of new risks in the conditions of martial law in Ukraine complicates the work of the insurance market, but stimulates the processes of its transformation, adaptation of insurers to new conditions, development and implementation of new products and approaches to risk management.

The main guidelines for the further development of the insurance market of Ukraine were determined: improvement of mechanisms for regulating the

insurance market in terms of implementation and compliance with international standards and norms; development and implementation of guarantee and compensation mechanisms; development of new and improvement of existing insurance products taking into account market needs and martial law conditions; active dissemination and application of digital technologies in insurance activities, development of new sales channels for insurance products and customer service formats; increasing the level of financial awareness and insurance culture among the population; search for sources and mechanisms for increasing the level of capitalization and refinancing of insurance companies; improvement of tax incentives for insurers and easing regulatory requirements in their activities.

Ключові слова: *воєнний стан, виклики, ризики, страховий ринок, страхування, страхові продукти, страхові резерви.*

Keywords: *martial law, challenges, risks, insurance market, insurance, insurance products, insurance reserves.*

Постановка проблеми. Актуальним питанням сьогодення є пошук дієвих механізмів, застосування яких дає змогу протистояти викликам воєнного часу задля підтримки українського суспільства та забезпечення реалізації інтересів економічних суб'єктів на всіх рівнях прояву фінансових відносин. В теперішніх, складних для України умовах, саме страхування виступає одним із найбільш ефективних механізмів, завдяки яким відбувається формування грошових фондів з подальшим їх використанням для компенсації збитків громадянам та бізнесу, які мають місце внаслідок настання страхових подій.

Умови воєнного стану змушують акцентувати увагу на широкому спектрі проблем, які позначились на функціонуванні вітчизняного страхового ринку, а їхній вплив відчувається й досі. Йдеться передусім про фізичне знищення та пошкодження об'єктів страхування, загибель та втрата працездатності значної кількості населення країни, зниження фінансового

потенціалу страхувальників через втрату джерел доходів, падіння попиту на страхові послуги. До того ж не вирішеними залишилась низка інших проблем, які існували задовго до введення воєнного стану в Україні та стосуються прогалин державного регулювання страховиків та суб'єктів страхової інфраструктури, недосконалості бізнес-середовища для страхової діяльності, недостатня розвиненість страхування життя та інших видів страхування, слабкий інвестиційний потенціал страхового сектору, а відтак незначна його роль у процесах інвестиційно-інноваційного розвитку української держави тощо. Тому безперервне та безпечне функціонування страхового ринку, особливо в часі воєнного стану, повинно бути є одним серед критично важливих завдань державної фінансової політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем розвитку страхового ринку України приділено значну увагу у працях вітчизняних вчених-економістів. Зокрема, Барановський О.І. досліджував механізми безпечного функціонування страхового ринку [1]. Дем'янчук М.А., Маслій Н.Д., Жаданова Ю. О. досліджували питання функціонування страхової екосистеми та її ролі у розвитку страхових компаній [2]. Баранов А.Л та Баранова О.В. досліджували питання державного регулювання вітчизняного страхового ринку в умовах воєнного стану в Україні [3]. У праці Качули С.В. обґрунтовано напрями підвищення страхових компаній [4]. А стаття Чуницької І.І., Богрінцевої Л.М. та Ключки О.В. присвячена дослідженню впливу сучасних технологій на розвиток страхового бізнесу [5].

Попри наявність значної кількості наукових досліджень, присвяченим тематиці розвитку вітчизняного страхового ринку, проблеми його функціонування в контексті викликів та загроз воєнного стану потребують більш ґрунтовних досліджень. Усе це ще раз підкреслює актуальність і своєчасність пошуку ефективних механізмів для адаптації страхового ринку України до нових умов та забезпечення належного страхового захисту для усіх економічних суб'єктів, які його потребують.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є оцінка стану страхового ринку України в умовах воєнного часу, а також визначення основних напрямів його розвитку і ефективного функціонування.

Виклад основного матеріалу дослідження Страховий ринок України уже впродовж тривалого часу функціонує в умовах невизначеності та кризових процесів, які з кожним роком дедалі більше посилюються, викликають появу нових проблем та ризиків у функціонуванні та активності його суб'єктів – страховиків, страхувальників, страхових посередників та інших інфраструктурних учасників даного ринку. Не оговтавшись остаточно від наслідків коронавірусної пандемії COVID-19, страховий ринок з 24 лютого 2022 році зіштовхнувся з новими безпрецедентними загрозами, зумовлені повномасштабним військовим вторгненням російського агресора на територію України. З цього часу й дотепер відбуваються страшні руйнування українських міст та сіл, знищення об'єктів критичної інфраструктури, значне скорочення бізнесової активності. Чимало суб'єктів бізнесу та громадян зазнали повної або часткова втрата активів, клієнтської бази та ринків збуту продукції. Також багато громадян, які проживали на окупованих та наближених до них територіях були змушені втратити власне майно, місце праці та, відповідно, джерела доходів, що призвело до появи мільйонів вимушених переселенців.

Такі зміни не могли не позначитись на стані вітчизняного страхового ринку, внаслідок яких відбулося скорочення попиту на страхові продукти (особливо в сегменті фізичних осіб), а відтак – скорочення обсягів страхових платежів, зростання витрат на страхові виплати, вимушене переривання діяльності частиною компаній, недотримання багатьма страховиками взятих на себе зобов'язань та порушення встановлених чинним законодавством нормативів, а також банкрутство та ліквідація окремих страховиків, передусім тих, які працювали на тимчасово-окупованих територіях та в зоні бойових дій.

Наведені у табл. 1 дані свідчать про скорочення кількості страховиків в Україні більш ніж утричі – із 210 у 2020 р. до 65 у 2024 р. Таке скорочення кількості страховиків було зумовлене низкою причин: 1) зміною підходів до регулювання страхового ринку в частині посилення вимог до їх діяльності, внаслідок чого відбулося виведення з ринку неплатоспроможних страхових компаній; 2) введенням карантинних обмежень з огляду на поширення коронавірусної пандемії і, як наслідок, зниженням ділової активності та неспроможністю окремих компаній адаптуватися до нових умов; 3) повномасштабною війною, розпочатою російським агресором у 2022 році, та введенням військового стану на території України. Згадані вище причини позначились на зниженні попиту на страхові продукти, свідченням чого є зменшення майже на 46% кількості діючих договорів страхування – з 131561,9 до 90362,1 тис. од. впродовж 2021 – 2024 років.

Таблиця 1. Основні результати діяльності страхових компаній в Україні

Показники	Роки				
	2020	2021	2022	2023	2024
Кількість страхових компаній	210	155	128	101	65
з них компаній зі страхування життя	20	13	12	12	10
Кількість діючих договорів страхування, тис. од.	120576,8	131561,9	88003,0	94821,5	90362,1
Загальні активи, млн. грн	64920,2	64209,2	70298,3	74412,2	72530,2
Власний капітал, млн. грн	24664,4	22222,7	22795,5	20745,2	26508,1
Нерозподілений прибуток	3829,7	4037,9	6801,8	8278,6	11291,9

Джерело: розраховано і складено за даними [6]

Також під дією цих причин страхові компанії зіштовхнулися із низкою інших викликів, які в перші місяці воєнного стану потребували переміщення працівників, створення можливостей для дистанційного режиму роботи, відстрочення страхових платежів, труднощі із виїздом на місця настання страхових випадків та їх врегулювання на територіях активного ведення бойових дій. До того ж невизначеність щодо майбутніх подій обмежувала можливості функціонування страхових компаній, не кажучи вже про

перспективи подальшого розвитку. Однак вітчизняні страховики зуміли використати набутий під час коронавірусної пандемії довід і перейти до режиму онлайн, взявши за основу рекомендації регулятора зі спрощення процедур врегулювання страхових випадків, що дало змогу налагодити діяльність і продовжувати працювати в надскладних умовах воєнного стану.

Також вітчизняні страхові компанії зуміли адаптуватися до нових умов воєнного стану, демонструючи позитивну динаміку у зростанні показників обсягів власного капіталу з 22795,5 до 26508,1 млн. грн. за 2022 – 2024 роки, або на 16,3%, а також нерозподіленого прибутку, за яким щорічно спостерігається зростання з 3829,7 у 2020 р. до 11291,9 млн. грн. у 2024 р. Особливо у 2024 році яскраво спостерігається зростання обсягів капіталу у страховому секторі, що було зумовлено дією нової редакції Закону України «про страхування», згідно якої ведено три рівні регулятивного капіталу, підвищено вимоги до його мінімального розміру та змінено підхід до оцінки активів страховиків.

А майже трикратне зростання фінансового результату, особливо в останні роки, зумовлений дією таких чинників як: подальша концентрація ринку на тлі зменшення кількості страховиків (наприклад, у 2024 році частка п'яти найбільших ризикових страховиків за обсягом премій зросла з 39% до 42%, а ТОП-10 — з 65% до 71% [7]); дотримання принципу стабільності у визначенні страхових тарифів та передбачуваність у ціноутворенні на страхові продукти; адаптація продуктів зі страхування життя, здоров'я та майна до умов воєнного стану і, як наслідок, зростання попиту на них та, відповідно, обсягів отриманих страхових премій; співпраця українських страхових компаній з міжнародними перестраховиками; розширення лімітів страхового покриття; збільшення обсягів інвестування коштів страхових резервів в інструменти ринку капіталу, зокрема в державні облігації.

Однак найголовнішу роль у зростанні прибутковості страховиків, на нашу думку, відіграло підвищення фінансової свідомості і культури з боку не лише фізичних осіб, а й представників корпоративного сегменту, які під

впливом війни були змушені переглянути свої підходи до захисту життя, здоров'я, активів і, загалом, зміцнення економічної безпеки та вдаватися до страхування як важливого інструмента забезпечення власної фінансової стабільності та економічної безпеки. Це сприяло збільшенню кількості страхових угод та стабільному надходженню страхових премій, про що свідчать дані таблиці 2.

Так, впродовж 2020-2024 років обсяг валових страхових премій в Україні демонстрував щорічне збільшення (за винятком 2022 року). Якщо у 2020 році він був зафіксований на рівні 34193 млн. грн, то на початок 2025 року його значення склало 53252,8 млн грн, зрісши загалом майже на 18%.

Таблиця 2. Динаміка показників розвитку страхового ринку України

Показники	Роки				
	2020	2021	2022	2023	2024
1. Величина сформованих страхових резервів, млн. грн	34193,0	36555,7	41000,6	46781,2	36654,7
2. Загальний обсяг валових страхових премій, млн. грн	45175,9	49708,0	39661,8	47014,7	53252,8
3. Загальний обсяг валових страхових виплат, млн. грн	14853,6	17958,3	13001,4	16867,3	20919,9
4. Рівень валових страхових виплат, %	32,9	36,1	32,8	35,9	39,3
5. Співвідношення страхових резервів і валових страхових премій, %	75,7	73,5	103,4	99,5	68,8
Кількість діючих договорів страхування, тис. од.	120576,8	131561,9	88003,0	94821,5	90362,1
Валові страхові премії на 1 договір страхування, грн	374,66	377,83	450,69	498,82	589,33
Валові страхові виплати на 1 договір страхування, тис. грн	123,18	136,50	147,74	177,88	231,51
Обсяг ВВП,	4194102	5459574	5191028	6537825	7658659
Показник проникнення страхування, %	1,08	0,91	0,76	0,71	0,70
Чисельність населення в Україні, осіб	4158835 *	4114888 4*	3900000 0**	37441000**	3400000 0**
Показник щільності страхування, грн на 1 особу	1086,26	1208,00	1016,97	1255,7	1566,26

Джерело: розраховано і складено за даними [6]

Натомість страхові виплати зросли майже на 40% - з 14853,6 до 20919,9 млн. грн за 2020-2024 роки, що було зумовлено зростанням кількості страхових випадків, особливо у кризові періоди. Це не могло не позначитись на зростанні показника рівня валових страхових виплат з 32,9 до 39,3% впродовж аналізованого періоду. Проте його значення є абсолютно прийнятним (10-30% для страхування життя та 30-60% для ризикового страхування), що свідчить про виконання зобов'язань з виплат за страховими випадками, збалансованість страхових портфелів, ретельний відбір клієнтів та ефективність андерайтингу.

Позитивною динамікою зростання характеризуються обсяги сформованих страхових резервів з 2020 по 2023 роки, проте у 2024 році спостерігаємо їх зниження (36654,7 у 2024 р. проти 46781,2 млн. грн проти 2023 р). Така зміна в основному була зумовленою переходом страховиків до стандарту IFRS 17, передбаченим згаданою вище новою редакцією Закону України «Про страхування» [8], внаслідок чого відбулася зміна підходів до обліку резервів, зробивши їх більш прозорими, але водночас призвело до зменшення номінального обсягу резервів через нову методику розрахунку. Однак значення показника співвідношення страхових резервів і валових страхових премій у 2020, 2021 та 2024 році перебувають у прийнятних межах та свідчать про належний рівень покриття страховиками для забезпечення майбутніх зобов'язань перед страхувальниками та регуляторну відповідність в частині уникнення ризику неплатоспроможності. Високі значення цього показника у 2022 та 2023 рр. (103,4 та 99,5% відповідно) були зумовлені очікуваннями значних страхових виплат з огляду на наслідки війни в Україні. Також слід відзначити перевищення показника валових страхових премій на один договір страхування над аналогічним показником за страховими виплатами впродовж аналізованого періоду.

Особливу увагу слід звернути на динаміку показника проникнення страхування, яка демонструє в Україні спадну тенденцію – з 1,08 до 0,7% , що є нижчим від рекомендованого значення (не менше 8-12%) та свідчить

про надзвичайно низьку значущість страхування в системі фінансових відносин країни, слабку довіру до страхових компаній, низьку культуру добровільного страхування, вплив війни та економічної нестабільності. Також це дає підстави стверджувати про надзвичайно низький рівень розвитку українського страхового ринку порівняно із окремими зарубіжними країнами. Так, у 2024 році у Швейцарії значення цього показника становило 9,4%, у Франції – 8,2%, Польщі – 3,7%, Румунії – 1,5%, а в інших країнах ЄС – перебувало в діапазоні 2,5 – 5% [9].

Ще одним показником, який характеризує рівень розвитку страхового ринку країни в плані охоплення населення страховими послугами, є показник щільності страхування, який розраховується як співвідношення суми валових страхових премій до загальності населення країни. В Україні цей показник теж характеризується надзвичайно низькими значеннями (в межах 1086,26 – 1566,26 грн на 1 особу). До того ж значення цього показника у 2022-2024 рр. є приблизними та розрахованими на основі експертних оцінок [10-12], оскільки підрахунок чисельності населення був і досі залишається ускладненим через відсутність офіційних статистичних даних з огляду на неможливість обліку демографічних показників на тимчасово окупованих територіях, перебіг воєнних подій, а також труднощі в обліку громадян України, які перетинали державний кордон України. Однак ці значення ще раз підтверджують висновки про слабкий розвиток вітчизняного страхового ринку та суттєве відставання України від зарубіжних країн (Швейцарія – 7000 €, Німеччина - 3000€, Італія - 2700€, Мексика - 330€, Китай - 200€) [13; 14].

Як бачимо, сучасні виклики та загрози, продиктовані воєнним станом в Україні, суттєвим чином посилили проблеми розвитку страхового ринку. Аналіз статистичних даних дає підстави стверджувати про те, що даний ринок на даний час ще перебуває у кризовому стані, хоча й демонструє поступове відновлення, позитивну динаміку показників діяльності

страхових компаній. В таких далеко непростих умовах вітчизняний страховий ринок продовжує виконувати своє головне призначення, що полягає у забезпеченні страхового захисту економічної безпеки членів українського суспільства та бізнесу. До того ж він реагує на нові, актуальні виклики і зміни у суспільстві та поступово адаптується до них.

Порівняно із зарубіжними країнами, вітчизняний страховий ринок суттєво відстає у рівні розвитку, а його сучасний стан не відповідає загальним тенденціям розвитку страхування у європейській та світовій спільнотах через недостатній попит на страхові продукти, низьку фінансову культуру страхувальників та слабку довіру до страхового сектору, напружену і незадовільну соціально-економічну ситуацію, спричинену розпачатою російським агресором повномасштабною війною проти України. Низьку довіру до страхового ринку та недостатній попит на страхові продукти з боку населення свідчать також низькі значення показника частки страхування життя у загальному обсязі отриманих чистих страхових премій, розраховані на основі даних НБУ [6] за роками: 2020 – 12,1%; 2021 – 12,8%; 2022 – 12,5%; 2023 – 11,1%; 2024 – 11,7%. (рекомендоване значення не нижче 20%).

На нашу думку, основними напрямками для подолання наявних проблем у функціонуванні та розвитку страхового ринку України в сучасних умовах, є такі :

- підвищення рівня капіталізації страхових компаній задля зміцнення економічної безпеки страхових компаній, їх фінансової стійкості та розширення фінансового потенціалу для страхування масштабних ризиків, зокрема в енергетичній, екологічній, аграрній та фінансовій сферах;
- формування механізму короткострокового рефінансування страхових компаній з боку державних банків під заставу високоліквідних активів, зокрема банківських депозитів та державних цінних паперів;

– створення законодавчих основ для функціонування системи гарантування страхових виплат за договорами зі страхування життя, що сприятиме підвищенню рівня довіри населення до страхових компаній та захист інтересів страхувальників;

– активне впровадження вітчизняними страховиками цифрових технологій і рішень у процеси продажу та обслуговування страхових продуктів (цифрові бізнес-моделі, мобільні застосунки, цифрові платформи онлайн-вибору продуктів страхування та ін) в цілях постійного вдосконалення каналів продажу, підвищення якості пропонованих продуктів та рівня задоволеності клієнтів;

– розробка та впровадження нових страхових продуктів з огляду на реагування на нові виклики та зміни в українському суспільстві (зокрема продуктів, спрямованих на підтримку сталого розвитку та екологічної відповідальності, а також захист від непередбачених ризиків – економічні кризи, катастрофи, воєнні ризики тощо);

– налагодження співпраці страхового сектору з державними та місцевими органами влади для розробки програм та політик, спрямованих на надання страхового захисту населенню і підприємств відповідних територій в умовах сучасних викликів;

– постійне вдосконалення існуючих та розробка нових каналів і форматів обслуговування, персоналізованих страхових продуктів з урахуванням побажань страхувальників, гнучких підходів до управління ризиками для задоволення потреб сучасного суспільства, а також ефективних CRM-системна для лагодження вигідних та довірливих відносин зі страхувальниками;

– реалізація проєктів і заходів з підвищення фінансової грамотності населення та формування страхової культури (для школярів, студентів, пенсіонерів, військовослужбовців та інших цільових груп), а також поширення інформації у соціальних мережах та мас-медіа з метою

формування позитивного іміджу страхового ринку, популяризації страхування та підвищення його цінності в житті людей;

- податкове стимулювання діяльності страховиків в частині скасування сплати 3% від об'єкта оподаткування за договорами страхування на дохід від страхової діяльності (пп. 136.2.1 п. 136.2 ст. 136 Податкового кодексу), а також звільнення від оподаткування тієї частини прибутку страховиків, що спрямовується придбання цінних паперів підприємств, які виготовляють високотехнологічну продукцію, реалізують інноваційні проєкти, беруть участь у відновленні об'єктів житла та інфраструктури, які постраждали вій бойових дій;

- пом'якшення регуляторних вимог на період воєнного стану, що передбачає їх перегляд та оптимізацію щодо платоспроможності, диверсифікації та структури активів, розрахунку страхових резервів тощо;

- подальше вдосконалення системи правового забезпечення, регулювання, нагляду і контролю за діяльністю учасників страхового ринку відповідно до норм міжнародних стандартів і європейських директив, зокрема, принципів страхового нагляду (Insurance Core Principles) Міжнародної асоціації органів нагляду за ринком страхування (IAIS) та норм Директиви Solvency II;

- постійний пошук резервів щодо зменшення витрат страховиків на реалізацію договорів страхування і підвищення інвестиційної привабливості страхового ринку.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Виходячи з аналізу статистичних даних є підстави стверджувати, що на початку повномасштабного вторгнення росії в Україну відбулося загальне зниження активності на страховому ринку, а також спостерігаються зміни у його структурі та конкурентному середовищі. Вітчизняний ринок досі перебуває у кризовому стані, хоча й демонструє поступове відновлення та позитивну динаміку основних

фінансових показників діяльності страхових компаній. За показниками проникнення та щільності страхування вітчизняний страховий ринок характеризується низькими темпами розвитку порівняно з аналогічними ринками зарубіжними країн через незадовільний загальноекономічний стан в країні, слабкий попит на страховий захист з боку населення і бізнесу, низьку платоспроможність потенційних споживачів страхових послуг та їх слабку довіру до інституту страхування, відсутність гарантійно-компенсаційних механізмів щодо виплат за договорами страхування.

Наслідки повномасштабної війни в Україні суттєвим чином позначились на стані страхового ринку країни, на який найбільше вплинули такі виклики: зниження купівельної спроможності населення і бізнесу, що призвело до необхідності здійснення витрат на забезпечення власної економічної безпеки (релокація, пошук нових ринків збуту продукції та клієнтів, міграція за кордон, внутрішнє переміщення тощо), що призвело до скорочення витрат на страхування; суттєве посилення наявних та поява нових ризиків, особливо у зоні бойових дій, окупованих та наближених до них територій; збільшення кількості страхових випадків та подій, особливо із застрахованими предметами майна та автотранспорту. Це чинники надзвичайно ускладнили роботу страхового ринку, проте одночасно стимулювали його трансформацію, змусивши страховиків адаптуватися до нових умов, створювати і запроваджувати нові продукти та підходи до управління ризиками.

Серед основних орієнтирів подальшого розвитку страхового ринку віднесено такі: вдосконалення механізмів регулювання страхового ринку з огляду на впровадження і дотримання міжнародних стандартів і норм; розробка та провадження гарантійно-компенсаційних механізмів на страховому ринку; розробка нових та вдосконалення існуючих страхових продуктів з огляду на потреби ринку, наявну соціально-економічну

ситуацію та умови воєнного стану; активне поширення та застосування цифрових технологій у страховій діяльності, розвиток нових каналів збуту страхових продуктів та форматів обслуговування клієнтів; підвищення рівня фінансової свідомості та страхової культури серед населення; пошук джерел і механізмів підвищення рівня капіталізації та рефінансування страхових компаній; удосконалення податкового стимулювання страховиків та пом'якшення регуляторних вимог у їхній діяльності.

Обґрунтування інструментарію активізації подальшого розвитку страхового ринку, посилення його ролі у процесах відбудови та повоєнного відновлення економіки України, а також його безпечного функціонування виступають предметом для подальших досліджень та наукових пошуків.

Література

1. Барановський О.І. *Філософія безпеки. Том 2. «Безпека фінансових інститутів»: монографія*, Київ: УБС НБУ, 2014. 751 с.
2. Дем'янчук М.А., Маслій Н.Д., Жаданова Ю.О. Страхова екосистема України: забезпечення розвитку страхових компаній. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. 2021. № 18. С. 30-38.
3. Баранов А.Л., Баранова О.В. Деякі особливості державного регулювання страхового ринку України в умовах воєнного стану. *Фінанси України*. 2022. № 7. С. 95-114.
4. Качула С.В. Підвищення прибутковості страхової компанії в сучасних умовах. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 22. С. 64-70.
5. Чуницька І. І., Богріновцева Л. М., Ключка О. В. Аналіз впливу сучасних технологій на розвиток страхового бізнесу в Україні. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 7. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14603795>. (дата звернення: 4.08.2025 р.).

6. Показники діяльності учасників ринку небанківських фінансових послуг. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 11.08.2025 р.).

7. Паращак О. Страховий ринок України - підсумки 2024: премії +15%, прибуток +31%, частка ТОП-10 страховиків зросла до 71%. URL: <https://forinsurer.com/news/25/04/01/44775> (дата звернення: 13.08.2025 р.).

8. Про страхування: Закон України від 18.11.2021 р. № 1909-IX (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text> (дата звернення: 01.08.2025 р.).

9. «Страхові компанії – джерело стабільного капіталу, що працює на економічний розвиток», - Віктор Берлін. URL: <https://uainsur.com/strakhovi-kompanii-dzherelo-stabilnoho-kapitalu-shcho-pratsiuie-na-ekonomichnyy-rozvytok-viktor-berlin>. (дата звернення: 15.08.2025 р.).

10. Демографічна ситуація в Україні 2025: скільки людей живе в країні зараз? URL: <https://life.kyiv.ua/news/demografichna-situaciya-v-ukrani-2025-skilki-lyudey-zhive-v-krani-zaraz>. (дата звернення: 12.08.2025 р.).

11. Від 28 млн до 34 млн — Інститут демографії назвав чисельність населення в Україні. Чому така різниця? URL: <https://suspilne.media/437526-vid-28-mln-do-34-mln-institut-demografii-nazvav-ciselnist-naselenna-v-ukraini-comu-taka-riznica>. (дата звернення: 12.08.2025 р.).

12. Ukraine²⁴ Population 2025 - United Nations Population Fund. URL: <https://www.unfpa.org/data/world-population/UA>. (дата звернення: 12.08.2025 р.).

Publishing, 2025. 50 p. URL: <https://doi.org/10.1787/5b740371-en>. (дата звернення: 15.08.2025 р.).

14. *Allianz Global Insurance Report 2024: Transformative years ahead for the insurance sector*: Research report, Munich: Allianz SE, 2025. URL: https://www.allianz.com/en/economic_research/insights/publications/specials_fmo/2024_05_23-Global-Insurance-Report.htm (дата звернення: 15.08.2025 р.).

References

1. Baranovs'kyi, O.I. (2014), *Filosofiya bezpeky. Tom 2 «Bezpeka finansovykh instytutiv»* [Philosophy of security. Vol. 2 "Security of financial institutions], UBS NBU, Kyiv, Ukraine.
2. Dem'yanchuk, M.A., Masliy, N.D. and Zhadanova, Yu.O. (2021), "Insurance ecosystem of Ukraine: ensuring the development of insurance companies", *Ekonomichnyy visnyk NTUU «Kyyivs'kyi politekhnichnyy instytut»*, vol. 18, pp. 30-38.
3. Baranov, A.L. and Baranova, O.V. (2022), "Some features of state regulation of the insurance market of Ukraine under martial law", *Finansy Ukrayiny*, vol. 7, pp. 95-114.
4. Kachula, S.V. (2024), "Increasing the profitability of an insurance company in modern conditions", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 22, pp. 64-70.
5. Chunytska, I.I., Bogrinovtseva, L.M. and Klyuchka, O.V. (2025), "Analysis of the impact of modern technologies on the development of the insurance business in Ukraine", *Aktual'ni pytannya ekonomichnykh nauk*, vol. 7, available at: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14603795>. (Accessed 4 August 2025).
6. National Bank of Ukraine (2025), "Performance indicators of non-banking financial services market participants", available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>. (Accessed 12 August 2025).
7. Paraschak O. "Insurance market of Ukraine - results of 2024: premiums +15%, profit +31%, the share of TOP-10 insurers increased to 71%", available at: <https://forinsurer.com/news/25/04/01/44775>. (Accessed 13 August 2025).
8. The Verkhovna Rada of Ukraine (2021), The Law of Ukraine "On insurance", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text> (Accessed 01 August 2025).
9. League of Insurance Organizations of Ukraine (2025), "Insurance companies are a source of stable capital that works for economic development," - Victor Berlin", available at: <https://uainsur.com/strakhovi-kompanii-dzherelo-stabilnoho-kapitalu-shcho-pratsiuie-na-ekonomichnyy-rozvytok-viktor-berlin>. (Accessed 15 August 2025).

10. Life.Kyiv.ua (2025), “Demographic situation in Ukraine 2025: how many people live in the country now?”, available at: <https://life.kyiv.ua/news/demografichna-situaciya-v-ukrani-2025-skilki-lyudey-zhive-v-krani-zaraz> (Accessed 12 August 2025).

11. SuspilneMedia (2025), “From 28 million to 34 million — the Institute of Demography has named the population of Ukraine. Why such a difference?”, available at: <https://suspilne.media/437526-vid-28-mln-do-34-mln-institut-demografii-nazvav-ciselnist-naselenna-v-ukraini-comu-taka-riznica>. (Accessed 12 August 2025).

12. United Nations Population Fund (2025), “Ukraine24 Population 2025”, available at: <https://www.unfpa.org/data/world-population/UA>. (Accessed 12 August 2025).

13. OECD (2024), “*Global Insurance Market Trends 2024*”, OECD Publishing, Paris, France, available at: <https://doi.org/10.1787/5b740371-en>. (Accessed 15 August 2025).

14. Allianz Group (2024), “*Allianz Global Insurance Report 2024: Transformative years ahead for the insurance sector*”, Allianz SE, Munich, Germany, available at: https://www.allianz.com/en/economic_research/insights/publications/specials_fmo/2024_05_23-Global-Insurance-Report.html (Accessed 15 August 2025).

Стаття надійшла до редакції 17.08.2025 р.